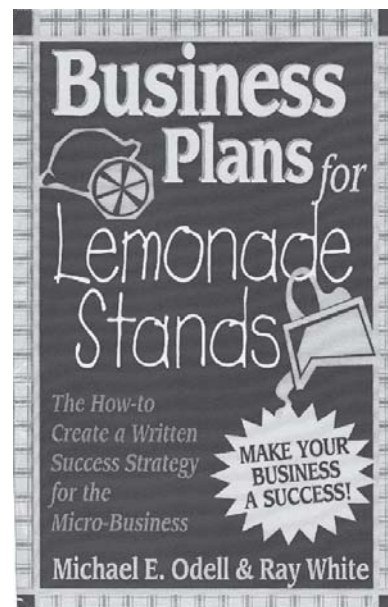

Νεανική Επιχειρηματικότητα και Ελληνική Πραγματικότητα

του Αθανάσιου Θεοχαρίδη*

Κάποια πανεπιστήμια στο εξωτερικό εξασφαλίζουν μια ποικιλία μέσων στους αποφοίτους τους προκειμένου να υποστηρίξουν τη μετέπειτα σταδιοδρομία τους. Η υποστήριξη αυτή περιλαμβάνει ακόμη και τη δωρεάν παραχώρηση ενός μικρού γραφείου με όλο τον απαιτούμενο εξοπλισμό. Ο νέος επιχειρηματίας οφείλει μόνο να εκμεταλλευτεί ουσιαστικά την παρεχόμενη βοήθεια και να κατορθώσει σε ορισμένο χρονικό διάστημα να υποστηρίξει αυτοδύναμα πλέον την εταιρία του.

Την προηγούμενη χρονιά είχα την ευκαιρία να συμμετάσχω σ' ένα κοινό πρόγραμμα επιχειρηματικότητας των Πανεπιστημίων του Εδιμβούργου και του Στάνφορντ, τα οποία έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στο χώρο της πληροφορικής στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ αντίστοιχα. Το πρόγραμμα αυτό παρείχε πολλά ενδιαφέροντα ερεθίσματα σχετικά με το κομμάτι της αγοράς της πληροφορικής, τα περισσότερα από τα οποία ήταν ασυνήθιστα για τα ελληνικά δεδομένα. Μέσα από διαλέξεις και συζητήσεις με επιτυχημένους επιχειρηματίες της πληροφορικής απ' όλο τον κόσμο έγινε περισσότερο γνωστή στους συμμετέχοντες φοιτητές η αρμόζουσα επιχειρηματική κουλτούρα γενικά, αλλά και άγνωστες προεκτάσεις της έννοιας του ρίσκου.¹

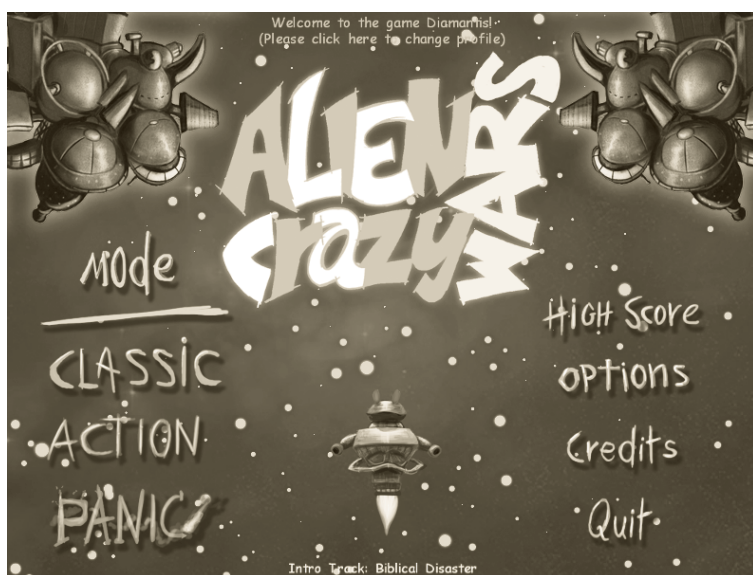
*Μαθηματικός με μεταπτυχιακές εξειδικεύσεις στα διαδραστικά πολυμέσα (Πανεπιστήμιο του Χέριουτ Βατ) και στην τεχνητή νοημοσύνη (Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου)

Έτσι ορθά
θεώρησαν στη
Σκωτία ότι ο μόνος
ίσως τρόπος για
να ανταγωνιστούν
άλλες μεγαλύτερες
χώρες σε τομείς
υπηρεσιών και
προϊόντων είναι
η εξασφάλιση
κατάλληλων μέσων
στους αποφοίτους
των πανεπιστημίων

Φαίνεται λοιπόν πως η Σκωτία λαμβάνει σοβαρά υπόψη της την προώθηση νέων επιχειρηματιών σε τομείς της αγοράς όπου πιστεύεται πως υπάρχουν δυνατότητες μελλοντικής διεύρυνσης, όπως για παράδειγμα ο χώρος της πληροφορικής. Και έτσι ορθά θεώρησαν στη Σκωτία ότι ο μόνος ίσως τρόπος για να ανταγωνιστούν άλλες μεγαλύτερες χώρες σε τομείς υπηρεσιών και προϊόντων είναι η εξασφάλιση κατάλληλων μέσων στους αποφοίτους των πανεπιστημίων² ώστε αυτοί να αξιοποιήσουν τις νέες τους ιδέες και να δημιουργήσουν νέα προϊόντα και υπηρεσίες για ώριμες, αναδυόμενες ή ακόμη και ανεκμετάλλευτες αγορές.

Για την επιδίωξη αυτού του στόχου τα πανεπιστήμια της Σκωτίας εξασφαλίζουν με τη βοήθεια του κράτους διάφορα μέσα στους απόφοιτους τους, οι οποίοι βάσιμα πλέον μπορούν να προσβλέπουν στην υποστήριξη των ιδεών τους. Η εν λόγω υποστήριξη εκφράζεται έμπρακτα και καλύπτει αρκετές από τις δυσχέρειες που κάθε νέος επιχειρηματίας συναντά στα πρώτα επαγγελματικά του βήματα.

Η υποστήριξη με τη μορφή παροχών κλιμακώνεται ξεκινώντας από ορισμένες στοιχειώδεις παροχές προς τον ελπιδοφόρο επιχειρηματία ως την πλήρη υποστήριξη της καινοτόμου του ιδέας. Σ' ένα αρχικό στάδιο η υποστήριξη περιλαμβάνει μόνο κοινωνικές και επιχειρηματικές διασυνδέσεις με άλλους ήδη επιτυχημένους επιχειρηματίες, οι οποίες εντούτοις είναι σημαντικές γιατί υπάρχει η πιθανότητα μέσω αυτών των συναντήσεων να εξασφαλιστεί κάποια χρηματοδότηση ή μια μορφή συνεργασίας μαζί τους. Επιπρόσθετα, το πανεπιστήμιο μπορεί ακόμη να εξασφαλίσει δωρεάν για μια πραγματικά καλή ιδέα τις υπηρεσίες ενός μάνατζερ προκειμένου αυτός να συνδράμει τον φιλόδοξο επιχειρηματία στο ξεκίνημα της εταιρίας το. Ως δε τελικό μέσο υποστήριξης, το πανεπιστήμιο μπορεί μάλιστα να προσφέρει ένα μικρό χώρο γραφείου με όλο τον υπολογιστικό εξοπλισμό και γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο, πράγματα δηλαδή άκρως απαραίτητα για τα πρώτα

Εισαγωγική οθόνη ηλεκτρονικού παιχνιδιού που αναπτύσσεται χάρη στο πρόγραμμα Νεανικής Επιχειρηματικότητας του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου

στάδια ανάπτυξης της εταιρίας. Έτσι αποφεύγεται το σημαντικό και συχνά δυσβάσταχτο λειτουργικό έξοδο της ενοικίασης ενός χώρου γραφείου και της αγοράς ακριβού εξοπλισμού.

Γι' όλες τις παραπάνω ενδεικτικές παροχές η μόνη δέσμευση από την πλευρά του νέου επιχειρηματία είναι να εκμεταλλευτεί ουσιαστικά αυτές τις υπηρεσίες και ν' «αποφοιτήσει» μέσα σε ορισμένο χρόνο, δηλαδή να μπορεί πλέον αυτόνομα να υποστηρίξει την εταιρία του. Το προαναφερθέν πλήρες πρόγραμμα υποστήριξης ονομάζεται συχνά ως «πρόγραμμα θερμοκοιτίδας», αφού παραλληλίζει την υποστήριξη ενός πρώιμα γεννημένου μωρού με αυτή που χρειάζεται μια νεοσύστατη εταιρεία στα πρώτα στάδια της ύπαρξής της.

Αξίζει να δοθεί έμφαση επίσης στο γεγονός ότι στη Σκωτία παρέχονται παρόμοια «προγράμματα θερμοκοιτίδας» και σε νέους επιχειρηματίες που μπορεί να μην είναι απόφοιτοι κάποιου πανεπιστημίου αλλά έχουν εντούτοις μια ρηξικέλευθη ιδέα. Έτσι, παρέχονται και σ' αυτούς τα ίδια προνόμια (χώροι γραφείου, υπολογιστικός εξοπλισμός, συνδέσεις διαδικτύου) με πολύ χαμηλές χρεώσεις με την πρόσθετη διαφορά πως όλοι αυτοί οι χώροι συνήθως είναι συγκεντρωμένοι κάτω από μια κοινή στέγη: καινούρια κτιριακά συγκροτήματα γραφείων

Σαν ένα τελικό μέσο υποστήριξης, το πανεπιστήμιο μπορεί μάλιστα να προσφέρει ένα μικρό χώρο γραφείου με όλο τον υπολογιστικό εξοπλισμό και γρήγορες συνδέσεις στο διαδίκτυο

δεσμεύονται αποκλειστικά για το σκοπό αυτό. Με τον τρόπο αυτό οι μάντζερ που παρευρίσκονται εκεί μπορούν εύκολα να παρακολουθούν από κοντά και να συμβουλεύουν τις νεοσύστατες εταιρίες, ενώ παράλληλα ευνοούνται πολύ οι γνωριμίες, η ανταλλαγή απόψεων και η άμιλλα με άλλους φιλόδοξους νέους επιχειρηματίες που βρίσκονται στην ίδια θέση.

Αν τώρα αναρωτιέστε σχετικά με το ποιες από αυτές τις διευκολύνσεις υπάρχουν διαθέσιμες στην χώρα μας, η απάντηση είναι ότι τα «προγράμματα θερμοκοιτίδας» βρίσκονται στην Ελλάδα ακόμη σε εμβρυακή μορφή, (τα τελευταία έτη έχουν κάνει δειλά-δειλά την εμφάνισή τους σε περιορισμένα πανεπιστημιακά τμήματα και ερευνητικά κέντρα). Επίσης, η επιχειρηματική κουλτούρα δεν διδάσκεται συνήθως στα ελληνικά πανεπιστήμια, ενώ οι περισσότεροι φοιτητές φαίνεται να ενδιαφέρονται μόνο για το πώς θα πάρουν με τον πλέον άκοπο τρόπο το πτυχίο τους μέσα σ' ένα χαοτικό πανεπιστημιακό σύστημα. Συνακόλουθα, η ελλιπής υποστήριξη και η νοοτροπία του «δημοσίου» τείνουν να αποθαρρύνουν και να καταβάλλουν νέους απόφοιτους με καινοτόμες ιδέες, οι οποίοι ενδεχομένως θα μπορούσαν να δημιουργήσουν καινούριες εταιρίες, προϊόντα, υπηρεσίες, ακόμη και νέες αγορές στη χώρα μας στο άμεσο μέλλον.

Η ελληνική κοινωνία φαίνεται συνεπώς να μην έχει αντιληφθεί τη σημασία της αξιοποίησης του νέου δυναμικού της χώρας.³ Αν ακολουθούσαμε και μόνο το παράδειγμα της Σκωτίας, μιας χώρας με μισό πληθυσμό από αυτό της Ελλάδας αλλά περισσότερο προηγμένη σε τομείς τεχνολογίας και βαριάς βιομηχανίας ως μέλος του Ηνωμένου Βασιλείου, η πρόοδος θα ήταν μεσοπρόθεσμα εμφανής.

Υπάρχουν βέβαια και στη χώρα μας προγράμματα υποστήριξης τόσο για νέες εταιρίες όσο και για υφιστάμενες επιχειρήσεις που (συγ)χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για την ανάπτυξη και την αξιοποίηση νέων επιχειρήσεων στα κράτη-μέλη της. Το μειονέκτημα ωστόσο έγκειται στην ελλιπή ενημέρωση καθώς δεν υπάρχει ένας επίσημος και ενιαίος φορέας παροχής πληροφοριών γι' αυτά, ενώ οι σχετικές ιστοσελίδες παρουσιάζουν στοιχεία και πληροφορίες συχνά με πολύπλοκη και δυσνόητη μορφή. Συνεπώς επαφίεται στην αδιάκοπη θέληση του επίδοξου επιχειρηματία να συλλέξει και να αποκωδικοποιήσει τις πληροφορίες που χρειάζεται για την επιχείρησή του, εκτός και αν αποφασίσει να προσεγγίσει εταιρίες συμβούλων, στις οποίες βέβαια θα πρέπει να πληρώσει σημαντική προμήθεια για τις υπηρεσίες τους. Έτσι, δεν θα πρέπει να προκαλεί απορία το γεγονός αυτό που συχνά-πυκνά καταγράφεται στον ημερήσιο τύπο, δηλαδή ότι μεγάλο μέρος των εν λόγω κεφαλαίων επιστρέφεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σαν να μην υπάρχει καμία ανάγκη υποστήριξης των νέων επιχειρηματικών ιδεών στη χώρα μας.

Ο νέος επιχειρηματίας στην Ελλάδα πρέπει ν' αναζητήσει μόνος του βοήθεια για την επιχείρησή του και επίσης να είναι εξαιρετικά αποφασισμένος για την επιχειρηματική του ιδέα ώστε να είναι σε θέση να πείσει τρίτους να τη χρηματοδοτήσουν. Από την άλλη πλευρά όμως είναι άκρως απαραίτητη μια περισσότερο οργανωμένη θεσμική υποστήριξη από την ελληνική πολιτεία, η οποία θα προσφέρει

Η ελλιπής υποστήριξη και η νοοτροπία του «δημοσίου» τείνουν να αποθαρρύνουν και να καταβάλλουν νέους απόφοιτους με καινοτόμες ιδέες

ακριβώς τη δυνατότητα στο νέο επιχειρηματία να κυνηγήσει ρεαλιστικά το όνειρό του.⁴

Υποσημειώσεις

1. <http://www.tech-entrepreneur.org/ie2/resources.htm>
2. <http://www.edinburgh-entrepreneur.man.ed.ac.uk>.
3. βλ. εισήγηση Λευτέρη Παπαγιαννάκη, Διάρθρωση και Εξέλιξη της Ελληνικής Βιομηχανίας, «Ελληνική Βιομηχανία: Προς την Οικονομία της Γνώσης», Συνέδριο ΤΕΕ, 3-5 Ιουλίου 2006, όπου ανάμεσα στ' άλλα παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι 25% των Ελλήνων ηλικίας 25-35 ετών σήμερα είναι απόφοιτοι ΑΕΙ.
4. Για τα πρώτα αυτά βήματα βλ. ενδεικτικά John W. Mullins, *The New Business Road Test: What Entrepreneurs and Executives Should Do Before Writing a Business Plan*, (2005), 1st ed. Prentice Halls Financial Times & Pearson Education και Richard C. Dorf, Thomas H. Byers, *Technology Ventures: From Idea to Enterprise*, (2005), 1st ed. McGraw-Hill International Edition.